

Til mine gruppevenner i Stortinget. 14 Juli 1936

Brev fra FREDRIK RAMM.

Oxford, juli 1936.

Kjære trekløver!

Egentlig hadde det vært min hensikt å sende noen av dere et langt og personlig brev om hvad vi 20—25 norske gruppefolk har lært her i disse dagene i samværet med folk fra hele verden. Men dels har tiden ikke strukket til. Dels håper vi at de avisartiklene jeg har sendt dere og andre fremstående politikus'er av alle partier, har gitt dere nok å tenke på og tale om. Når jeg velger denne litt overraskende måte å skrive personlig på, skyldes det også en avtale med bladet om en artikkel om den nye personlige ånd som merkes på enkelte felter i det offentlige liv. Og ved å skrive på denne måten slår jeg altså to fluer med et smekk. Men for å bruke et uttrykk en felles venn av oss, fremstående konservativ, brukte: „Jeg vet ikke hvad det kommer av, men stemningen i stortinget er en annen enn for noen år siden”.

Der er igrunnen nok så mange beviser på den nye stemningen. Særlig synes jeg den kom frem under debatten som fulgte Hambros interpellasjon til statsråd Lie etter spektaklene i Gjøvik. Jeg tenker på de ordene som falt fra begge sider etter slaget ved Menstad, og det grøsser i mig når jeg tenker på de kraftsatsene jeg begikk den gang. Og sammenligner vi dem med hvad der blev sagt og skrevet efter at Hambro og Lie møttes med bestemte uttalelser om at jernbiter og pukkstein

ker på den bibelgruppen dere har og hvor dere møtes uten å feste dere ved politiske skillelinjer og personlige motsetningsforhold, men hvor dere møtes som mennesker og taler ut om deres menneskelige problemer og synder. Skulde ikke alt dette øve innflytelse på hele ånden i stortinget hvorav mange går omkring og lengter efter å komme inn i det fellesskap de ser og hører om? Personlig har jeg funnet sterke beviser på denne nye stemning i de bånd der er knyttet mellom oss på grunnlag av det liv vi er kommet inn i gjennom gruppebevegelsen, og som vi så demonstrert med slik styrke under samværet på Modum. — Jeg vet nok at det er noen som sier at fra enkelte hold vises denne nye ånd bare av taktisk grunner. Men hvad vet vi om det? Dessuten har vi vel ikke strengt tatt lov til å tro slik om våre medmennesker, for var det noen som kom til oss og sa det var taktikk da vi hadde bøiet oss for Gud? Personlig så tror jeg at vi er på vei til bedre tider —, ikke materielt og økonomisk men åndelig. Og denne strømmektringen skyldes to grunner: Vi har sett at hvad menneskenes kløkt formår, til sist bare fører til skade og krig mellom klasser og nasjoner og vi har alle mere eller mindre merket den begynnende kristne verdensrevolusjonen i vårt eget liv eller støtt på den hos folk vi kjenner eller vet om. Hvad betyr f. eks. ikke den direkte og indirekte innflytelse av

men og det virkelig åndelige liv fjernt, også føre til en helt ny måte å tenke på i storting og presse.

Jeg har forresten her i England i disse dagene tenkt en del på den valgkampen som står for døren. Det skal bli interessant å følge den og se om den ikke kommer til å ligge på et høiere plan enn de tidligere valgkampene har gjort. Og her kommer jeg igjen til å tenke på „hvad folk siger” . . . Jeg husker ikke om vi har snakket om dette? Men da Hambro og Lie gjennom sine taler efter Gjøvik-affæren hadde manifestert at den nye ånd hadde preget både blått og rødt, blev det uttalt fra „intellektuelt” hold, at de mener ikke noe med det. Og hvis vi møter hverandre med slike tanker, så kan det vel hende at vi igjen får et tilbakefall. Jeg har til nu sloppet at de jeg har bedt om tilgivelse, har hånet mig eller tvilt på min opriktighet så den prøven Hambro og Lie gjennom slike bemerkninger settes på har jeg undgått. Men vi kan jo i den kommende valgkampen se om Hambro bruker stein eller opfordrer høre til å bruke stein, og vi kan se om Lie kaster med jernbiter eller opfordrer arbeiderpartiet til å kaste med jernbiter . . . Gjør de det så har vi lov til å si at de ikke mente noe med det, hvis vi da ikke foretrekker å tenke på at det er vel ikke fritt for at vi også ved leilighet har brukt både stein og jernbiter.

Lake skal tales i offentlig ordskifte, ja da er fremskrittet så stort at vi som ber Gud om å virke i det norske offentlige liv har lov til å kalle det mirakuløst. Jeg tenker i denne forbindelse også på at under et nokså trivielt komitemøte i stortinget blev der sagt: „kan vi ikke forsøke å løse striden i Kristi ånd?” Og jeg tenker på at der fra talerstolen er fremhevet, at bare ved å ta kristendommen med i debatter og forlik, kan krisene virkelig løses. Og endelig tenker jeg på de personlige vidnesbyrdene dere tre i gruppe-bevegelsen og de andre 8—10 kristne tingmenn kommer med til kolleger. Jeg ten-

ker som C. J. Hambro, Ronald Fanger og Sven Stolpe i det politiske og åndelige liv! Personer som mig selv eller andre journalister og politikere eller „intellektuelle”, fikk en utfordring. Den førte oss fra den fysiske slapphet og psykiske håpløshet vi levet i, og ut i et aktivt åndelig liv, hvor vi også møtte et før utenkelig fellesskap med mennesker istedetfor den selvmedlidende og selvforaktende ensomhet hvori vi delvis levet før. Og som vi har talt sammen om ved forskjellige anledninger, vil denne strømkentringen ved budskap og vidnesbyrd fra flere og flere som tidligere stod kristendom-

Jeg har også grublet en del over, om vi ikke av den raske utviklingen i de senere årene skulde ha lært at det å skifte mening ikke behøver være det samme som å være en løgner og kjeltringer . . . Jeg kan forresten i farten huske ytterst få som idag „mener” det samme som for få år siden —, en god eldre venn av mig er blitt så lettsindig at han er begynt å like å reise i Tyskland. Og både jeg og dere vet om tre norske tingmenn som etter å ha hørt en dansk riksdagsmann bringe sitt kristne budskap, skiftet syn på Danmark! Men det

faller ikke mig inn å kalle minn eldre venn og de tre tingmenn for løgnere og kjeltringer fordi om de har skiftet mening. Og fordi om partier eller aviser, eller tingmenn eller redaktører i årenes løp utvider sin erkjennelse ved å leve og ved å lære andres liv og vanskeligheter å kjenne, kan de være hederlige som før, fordi om de „mener” annet om både ditt og datt. Dere vet jo av egen erfaring at hvis vi vil kan vi finne utallige eksempler på at der skiftes standpunkt både i generelle og bagatellmessige spørsmål, men dette har ikke noe med min eller din eller hans hederlighet å gjøre! Bare å erkjenne dette faktum vil bety meget for en kultivert valgkamp . . .

Jeg skal ikke trette dere med noen utførligere beretning henfra. Forhåpentlig varer det ikke så lenge før vi sees på det store husmøte som er under forberedelse hjemme, men en liten historie har dere bare godt av . . . På et av møtene her talte et medlem av det kanadiske parlament, Graham Mitchell,

som gav sitt liv til Gud på det store husmøtet i Stockbridge i Massachusetts i U. S. som blev holdt i begynnelsen av juni. Han er nu kommet hit til Oxford for under det store stevne å se og lære mere. Hans budskap er følgende:

— Det kanadiske parlament har 245 medlemmer og da landet er stort som et kontinent kommer de mangesteder fra og der er i parlamentet mange forskjellige motsetninger. Vi har raseproblemet i form av motsetningen mellom de britiske kanadiere og de franske. Vi har det religiøse problem i form av motsetningen mellom katolikker og protestanter. Vi har språklige problemer og dertil har vi alle de sosiale, politiske og kulturelle problemer som andre lande har. Jeg stod nokså håpløs overfor alle disse problemene før. Men nu har jeg funnet en metode som synes å være effektiv. Da jeg traff kristen-

II
14 Juli 1936

dommen fant jeg løsningen. Jeg må snarest få dannet et arbeidslag i parlamentet ved å få forvandlet et annet medlem. Når det er gjort så går vi i fellesskap løs på en nøkkelperson —, for eksempel ordføreren for en stor sak i parlamentet og får ham til å se på sin sak under Guds ledelse . . . Ved å gå frem på denne måten så ser jeg at vi kan legge helt åndelige fundamenter under vår materielle kultur som truer med sammenbrudd fordi den ingen grunnmur har. Og på samme måten kan vi legge helt åndelige fundamenter under de internasjonale forbindelser . . .

Min kanadiske venn sa mere, men det skal jeg fortelle dere muntlig når vi sees. Men bare av det jeg har citert, vil dere forstå at gruppen har slått gjennom i parlamente i Ottawa som i Stortinget i Oslo. Dessverre vet jeg ikke så meget fra Kanada som fra

Norge, og jeg vet ikke om den politiske kamp der er så personlig betonet som i Norge. Men er den det, så kan det vel ikke vare så lenge før der også fra det kanadiske parlament kan fortelles små trekk som viser at en kristen politikk kan bli mulig gjennom kristne stortingsmenn.

Med mange hilsener og god ferie.

Fredrik Ramm.